

NHỮNG ĐIỀU KIỆN ĐỂ TIẾN TỚI MỘT KÌ THI TỐT NGHIỆP TRUNG HỌC PHỔ THÔNG CHUNG ĐỐI VỚI GIÁO DỤC CHÍNH QUY VÀ GIÁO DỤC THƯỜNG XUYÊN

• **ThS. NGUYỄN BÍCH LIÊN**
ThS. NGUYỄN HƯƠNG LAN, ThS. LÊ TUYẾT MAI
Viện Chiến lược và Chương trình giáo dục

Hiện nay, Bộ GD-ĐT đang có chủ trương tiến tới một kì thi tốt nghiệp THPT chung đối với giáo dục chính quy (GDCQ) và giáo dục thường xuyên (GDTX). Chủ trương đó được nêu rõ trong Chỉ thị số 11/2005/CT-BGD&ĐT ngày 04/4/2005 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT “Về việc tăng cường chỉ đạo thi và tuyển sinh”:

“...Chuẩn bị điều kiện để từng bước thực hiện thi tốt nghiệp THPT và tốt nghiệp bổ túc THPT (BTTHPT) chung một đề thi và cấp một loại văn bằng” và “Chuẩn bị mọi mặt và có kế hoạch cụ thể để từ năm 2006 triển khai thi theo phương pháp trắc nghiệm kết hợp tự luận, tiến

tới tổ chức một kì thi chung để xét tốt nghiệp THPT, BTTHPT và tuyển sinh vào đại học, cao đẳng, trung học chuyên nghiệp”.

Đây là một chủ trương tất yếu nhằm tạo ra sự công bằng trong giáo dục và góp phần nâng cao chất lượng của GDTX. Tuy nhiên để tiến tới thực hiện chủ trương trên, việc tìm hiểu những khó khăn đối với GDTX và việc xác định những điều kiện đảm bảo để thực hiện chủ trương trên là một việc làm cần thiết.

Chúng tôi đã tiến hành toạ đàm và điều tra bằng phiếu hỏi với 35 cán bộ quản lí giáo dục (CBQLGD) ở 4 tỉnh (Hà Nội, Vĩnh Phúc, Lào Cai, Ninh Bình), 84 giáo viên (GV) và 210 học viên (HV) đang dạy và học ở 7 TTGDTX của 4 tỉnh trên.

Dưới đây là kết quả cụ thể:

1. Một số khó khăn nếu thực hiện chủ trương tiến tới một kì thi tốt nghiệp THPT chung đối với GDCQ và GDTX

Bảng 1 cho thấy nếu thực hiện chủ trương trên GDTX sẽ gặp những khó khăn sau:

- 98% CBQLGD và GV cho rằng đối tượng học của GDTX đa dạng, nhu cầu động cơ học tập của HV khác nhau. Hiện nay, có hai nhóm đối tượng đang theo học BTTHPT: Nhóm đối

Bảng 1: Ý kiến của CBQLGD và GV về những khó khăn của GDTX nếu thực hiện chủ trương tiến tới một kì thi tốt nghiệp THPT chung đối với GDCQ và GDTX

STT	Những khó khăn	Tỉ lệ % số CBQLGD và GV trả lời
1	Đối tượng học của GDTX đa dạng, nhu cầu động cơ học tập của HV khác nhau	98%
2	Số môn học giữa THPT và BTTHPT chưa đồng nhất	68%
3	Thời gian học giữa THPT và BTTHPT chưa đồng nhất	68%
4	Chất lượng học tập của HV BTTHPT còn hạn chế	74%
5	Đội ngũ GV dạy BTTHPT trong biên chế còn thiếu	98%
6	Chất lượng GV dạy BTTHPT nhìn chung còn hạn chế về trình độ chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm	48%
7	CSVC của các TTGDTX còn nghèo nàn	100%
8	Thiếu các trang thiết bị phục vụ cho giảng dạy	100%
9	Kinh phí chi cho GDTX còn hạn chế	91%

tượng thứ nhất là những người chỉ đi học (đó là những thanh thiếu niên trong độ tuổi 15-21 tuổi). Nhóm đối tượng thứ hai là những người vừa đi học vừa đi làm (đó là những người lớn từ 21 tuổi trở lên). Trong hai nhóm đối tượng trên, nhóm đối tượng thứ nhất là đối tượng chủ yếu. Động cơ, nhu cầu học tập của HV ở các TTGD TX rất khác nhau.

không đủ điểm vào các trường THPT công lập, dân lập, bán công. Đây là những HV thuộc nhóm đối tượng thứ nhất. Học ở các TTGD TX còn có nhóm đối tượng thứ hai, đó là những người lớn vừa đi học vừa đi làm, ít có thời gian dành cho học tập. Vì vậy, nếu không kịp thời nâng cao chất lượng học tập cho HV ở các TTGD TX thì sẽ khó thực hiện được chủ trương trên.

Bảng 2: Động cơ, nhu cầu học tập của HV ở các TTGD TX

STT	Động cơ, nhu cầu học tập	Tỉ lệ % số người trả lời	
		Nhóm đối tượng thứ nhất	Nhóm đối tượng thứ hai
1	Tiếp tục học lên bậc học cao hơn	31%	13%
2	Đi học nghề để kiếm việc làm	52%	0%
3	Đi làm / tham gia lao động sản xuất	17%	0%
4	Để làm tốt hơn những công việc đang làm	0%	75%
5	Để chuyển đổi tới công việc có thu nhập cao hơn	0%	12%

- 68% CBQLGD và GV cho rằng số môn học và thời gian học giữa THPT và BTTHPT chưa đồng nhất. Tuy chương trình BTTHPT hiện hành và THPT hiện hành là tương đương nhau, nhưng số môn học chưa đồng nhất. Chương trình THPT hiện hành có 11 môn chính (Toán, Vật lí, Hoá học, Sinh học, Ngữ văn, Lịch sử, Địa lí, GDCD, Ngoại ngữ, Công nghệ, Thể dục). Trong khi đó chương trình BTTHPT hiện hành có 7 môn bắt buộc (Toán, Vật lí, Hoá học, Sinh học, Ngữ văn, Lịch sử, Địa lí) và 2 môn khuyến khích (GDCD và ngoại ngữ). Trong những kì thi tốt nghiệp THPT vừa qua, ngoại ngữ là môn bắt buộc, trong khi đó, đối với tốt nghiệp BTTHPT, môn ngoại ngữ lại chưa được tổ chức thi. Vì vậy, nếu môn ngoại ngữ được tổ chức thi chung một đề, thì HV BTTHPT chắc chắn sẽ gặp nhiều khó khăn. Thời gian học giữa THPT và BTTHPT cũng chưa đồng nhất. Số tuần học của THPT là 35 tuần, số tuần học của BTTHPT là 32 tuần

- 74% CBQLGD và GV cho rằng chất lượng học tập của HV BTTHPT còn hạn chế, bởi vì HV đăng kí vào học ở các TTGD TX là những em

chỉ có 7-8 người. Vì vậy, đội ngũ GV dạy BTTHPT trong biên chế còn rất thiếu, nhiều trung tâm không đủ một môn học có một GV, đa số phải hợp đồng với các GV dạy ở các trường THPT. Những GV này không có nhiều thời gian và cũng chưa quen cải tiến nội dung, phương pháp dạy học cho phù hợp với nhu cầu thực tế của HV người lớn.

- 100% CBQLGD và GV cho rằng CSVC của các TTGD TX còn nghèo nàn, thiếu các trang thiết bị phục vụ cho giảng dạy. Đặc biệt các trung tâm mới được thành lập, đôi khi còn chưa có cơ sở độc lập, trang thiết bị phục vụ việc dạy và học còn quá sơ sài. Nhiều trung tâm không có phòng bộ môn, không có phòng thí nghiệm và thư viện. Đa số GV không đổi mới được phương pháp dạy học, chủ yếu giảng dạy "chay", ... Đây cũng là một khó khăn trong việc nâng cao chất lượng của GD TX.

- 100% CBQLGD và GV cho rằng kinh phí chi cho GD TX còn hạn chế, nhiều TTGD TX thiếu kinh phí để chi cho các hoạt động của trung tâm.

- 98% CBQLGD và GV cho rằng đội ngũ GV dạy BTTHPT trong biên chế còn thiếu. Hiện nay, theo quy định, biên chế của một TTGD TX là 11-12 người (kể cả CBQL, GV và công nhân viên), tuy nhiên nhiều TTGD TX mới

Một số khó khăn kể trên cũng chính là những khó khăn của HV đang học ở các TTGD TX nếu thực hiện chủ trương tiến tới một kì thi tốt nghiệp THPT chung đối với GDCQ và GDTX.

trường PTTH để thi cùng môn, cùng đề với học sinh học ở các trường THPT.

63% CBQLGD và GV cho rằng cần phải đưa môn ngoại ngữ là môn bắt buộc vào chương trình BTHPT và nên đồng nhất thời gian học

Bảng 3: Ý kiến của HV về những khó khăn nếu thực hiện chủ trương tiến tới một kì thi tốt nghiệp THPT chung đối với GDCQ và GDTX

STT	Những khó khăn	Tỉ lệ % số người trả lời	
		Nhóm ĐT thứ nhất	Nhóm ĐT thứ hai
1	Số môn học giữa THPT và BTHPT chưa đồng nhất	76%	84%
2	Thời gian học giữa THPT và BTHPT chưa đồng nhất	76%	84%
3	Chất lượng học tập còn hạn chế	85%	89%
4	Không có thời gian học do vừa đi học vừa đi làm	18%	94%
5	ít có thời gian ôn luyện	74%	81%

giữa THPT và BTHPT.

100%

CBQLGD và GV cho rằng cần phải nâng cao chất lượng của GDTX và cần phải tăng cường

2. Những điều kiện để thực hiện chủ trương tiến tới một kì thi tốt nghiệp THPT chung đối với GDCQ và GDTX

đội ngũ GV dạy BTHPT trong biên chế cho các TTGD TX

93% CBQLGD và GV cho rằng cần phải tăng cường CSVC và trang thiết bị dạy học cho các TTGD TX

Bảng 4: Ý kiến của CBQLGD và GV về những điều kiện để thực hiện chủ trương tiến tới một kì thi tốt nghiệp THPT chung đối với GDCQ và GDTX

STT	Những điều kiện	Tỉ lệ % số CBQLGD và GV trả lời
1	Phân loại đối tượng người học BTHPT (người có nhu cầu học lên và người không có nhu cầu học lên)	93%
2	Đưa môn ngoại ngữ là môn bắt buộc vào chương trình BTHPT	63%
3	Đồng nhất thời gian học giữa THPT và BTHPT	63%
4	Nâng cao chất lượng của GDTX	100%
5	Tăng thêm đội ngũ GV dạy BTHPT trong biên chế cho các TTGD TX	100%
6	Tăng cường CSVC và trang thiết bị dạy học cho các TTGD TX	93%
7	Bổ sung thêm kinh phí chi cho GDTX	91%

91% CBQLGD và GV cho rằng cần phải bổ sung thêm kinh phí chi cho GDTX giúp cho các TTGD TX có đủ kinh phí tổ chức các hoạt động của mình.

Kết luận: Chủ trương tiến tới một kì thi tốt nghiệp THPT chung đối với GDCQ và GDTX là một chủ trương tất yếu nhằm đảm bảo công

Bảng 4 cho thấy, nếu thực hiện chủ trương tiến tới một kì thi tốt nghiệp chung đối với GDCQ và GDTX, thì cần phải có một số điều kiện sau:

- 93% CBQLGD và GV cho rằng cần phải phân loại đối tượng người học BTHPT ở các TTGD TX. HV nào có nhu cầu tiếp tục học lên các trường đại học, cao đẳng có thể học thêm một số môn tương đương với học sinh học ở các

bằng trong giáo dục và góp phần nâng cao chất lượng của GDTX. Kết quả điều tra thực tế ở trên cho thấy, chủ trương đó đã được nhiều CBQLGD, GV, HV ủng hộ. Tuy nhiên, nếu thực hiện chủ trương trên, GDTX còn gặp rất nhiều khó khăn do đối tượng học BTHPT đa dạng, nhu cầu động cơ học tập khác nhau; do chương trình, thời gian học giữa THPT và BTHPT chưa đồng

nhất; do các điều kiện thực hiện của GDTX (về GV, CSVC, trang thiết bị dạy học,...) còn nhiều bất cập. Vì vậy, cần phải có những điều kiện để từng bước giúp GDTX tháo gỡ phần nào những khó khăn nêu trên. Theo chúng tôi cần phải có những điều kiện sau:

1. Nhanh chóng tiến hành đổi mới BTTHPT. Hiện nay, Bộ GD-ĐT đang chuẩn bị triển khai đại trà phương án phân ban đối với THPT từ năm học 2006-2007. Phương án này sẽ phân thành 3 ban: Ban KHTN (có 4 môn nâng cao là Toán, Vật lí, Hoá học và Sinh học); Ban KHXH-NV (có 4 môn nâng cao là Ngữ văn, Lịch sử, Địa lí và Ngoại ngữ); Ban cơ bản (học theo chương trình chuẩn tất cả các môn). Số môn học của chương trình THPT mới sẽ gồm 13 môn chính (Toán, Vật lí, Hoá học, Sinh học, Ngữ văn, Lịch sử, Địa lí, GDCD, Ngoại ngữ, Công nghệ, Thể dục, Tin học và Tự chọn bắt buộc). Theo chúng tôi, BTTHPT chỉ nên có một ban là ban cơ bản, dạy và học theo chương trình tương đương với chương trình chuẩn. Chương trình BTTHPT nên bắt buộc học 7 môn chính (Toán, Vật lí, Hoá học, Sinh học, Ngữ văn, Lịch sử, Địa lí) và 3 môn khuyến khích (GDCD, Tiếng Anh và Tin học). Môn tự chọn không phải là môn học bắt buộc đối với HV học BTTHPT.

2. Phân loại đối tượng người học BTTHPT ở các TTGDTX. Đối với HV có nhu cầu tiếp tục học lên các trường đại học, cao đẳng có thể đăng kí học thêm 1-3 môn trong số 8 môn nâng cao. HV nào không có nhu cầu tiếp tục học lên các trường đại học, cao đẳng sẽ chỉ học chương trình tương đương với chương trình chuẩn

3. Đồng nhất thời gian học giữa THPT và BTTHPT. Việc đồng nhất thời gian học giữa THPT và BTTHPT sẽ giúp cho GV đang dạy ở các TTGDTX có thêm thời gian bổ sung những kiến thức thiếu hụt cho HV nhằm nâng cao chất lượng đầu vào của HV học BTTHPT, đồng thời có thêm thời gian ôn luyện cho HV, giúp nâng cao chất lượng học tập cho HV học ở các TTGDTX

4. Tăng thêm đội ngũ GV dạy BTTHPT trong biên chế cho các TTGDTX, nếu không được như các trường THPT thì ít nhất mỗi môn học cũng đảm bảo có một GV. Ngoài ra cần phải tổ chức các lớp tập huấn để nâng cao trình độ chuyên môn và nghiệp vụ sư phạm cho GV dạy ở các TTGDTX.

5. Tăng cường CSVC và trang thiết bị dạy học cho các TTGDTX, đảm bảo cho các TTGDTX có CSVC tốt hơn và từng bước có đầy đủ các trang thiết bị dạy và học, đồng thời cần bổ sung thêm kinh phí cho GDTX giúp cho các TTGDTX có đủ kinh phí tổ chức các hoạt động của mình. Từ đó sẽ góp phần nâng cao chất lượng của GDTX.

Tóm lại: GDTX còn gặp rất nhiều khó khăn nên trước mắt chưa thể tổ chức một kì thi tốt nghiệp THPT chung đối với GDCQ và GDTX. Cần phải có thời gian chuẩn bị cho GDTX.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Chỉ thị số 11/2005/CT-BGD&ĐT ngày 4/4/2005 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT về việc tăng cường chỉ đạo thi và tuyển sinh
2. Tờ trình số 11142/BGD&ĐT-VP ngày 2/12/2005 của Bộ trưởng Bộ GD-ĐT về phương án điều chỉnh phân ban ở THPT
3. Thông báo số 13/VPCP-TB ngày 16/01/2006 về "ý kiến của Thủ tướng Phan Văn Khải, Chủ tịch Hội đồng Quốc gia Giáo dục tại phiên họp của Hội đồng Quốc gia Giáo dục ngày 09/01/2006"
4. Kết quả điều tra tìm hiểu ý kiến về chủ trương tiến tới một kì thi tốt nghiệp THPT chung đối với GDCQ và GDTX của đề tài V2005-25

SUMMARY

The author highlights some problems in executing a plan toward organizing a common upper secondary school-leaving examination for both formal and non-formal education and then proposes conditions and solutions to implement successfully this plan.